

[Avaleht](#) > ... > [Perekonnaasjad Ja Pärimine](#) > [Abielu Lahutamine Ja Kooselu Lõpetamine](#) > [Germany](#)

Abielu lahutamine ja kooselu lõpetamine

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Saksamaa

1 Millistel tingimustel abielu lahutatakse?

Tsiviilseadustiku (*Bürgerliches Gesetzbuch*) § 1564 esimese lause kohaselt võib abielu lahutada ainult kohtu otsusega ühe või mõlema abikaasa taotlusel.

Abielu võib lahutada, kui see on lagunenu (tsiviilseadustiku § 1565 lõike 1 esimene lause). Abielu loetakse lagunenuks, kui abikaasad ei ela enam koos ja ei ole alust eeldada, et nad abielulise kooselu taastavad (tsiviilseadustiku § 1565 lõike 1 teine lause). Arvesse võetakse abielu hetkeseisu ja tulevikuväljavaateid. Kui abikaasad veel ei ole ühte aastat eraldi elanud, võib abielu lahutada ainult juhul, kui abielu jätkumine tooks hagejale kaasa ebamõistlikke raskusi teise abikaasa isikuga seotud põhjustel (tsiviilseadustiku § 1565 lõige 2). Seadusandja on abielu lagunemise kohta kehtestanud järgmised ümberlõkkamatud eeldused:

- abikaasad on juba ühe aasta eraldi elanud ja mõlemad abikaasad taotlevad lahutust või kostja nõustub lahutusega (tsiviilseadustiku § 1566 lõige 1);
- abikaasad on eraldi elanud juba kolm aastat (tsiviilseadustiku § 1566 lõige 2).

Abikaasad elavad lahus, kui neil ei ole ühist leibkonda ja üks neist ei kavatseda silmselt luua, kuna keeldub abielulisest kooselust (tsiviilseadustiku § 1567 lõike 1 esimene lause).

2 Millistel alustel abielu lahutatakse?

Saksa õiguses tunnustatakse ainukese alusena abielu lahutamiseks abielu lõppemist. Puudub võimalus abielu lahutada ühe abikaasa eksimuse tõttu.

3 Millised on abielu lahutamise õiguslikud tagajärjed seoses

3.1 abikaasadevaheliste isiklike suhetega (nt perekonnanimi)

Lahutatud abikaasa säilitab abielunime (tsiviilseadustiku § 1355 lõike 5 esimene lause). Abikaasad võivad sünni-, surma- ja abieluregistrile esitatava avaldusega võtta tagasi oma sünnijärgse perekonnanime või perekonnanime, mis neil oli enne abielunime kindlaksmääramist, või lisada oma sünnijärgse perekonnanime või perekonnanime, mis neil oli abielunime kindlaksmääramise ajal, abielunime ette või järele (tsiviilseadustiku § 1355 lõike 5 teine lause).

3.2 vara jagamisega abikaasade vahel

3.2.1 Kodu ja tarbevara jagamine

Põhimõtteliselt kehtib tsiviilseadustiku § 1568a kohaselt ühise kodu kohta pärast lahutust järgmine: abikaasa, kes on kodu kasutamisest sõltuvam, võib nõuda teiselt abikaasalt kodu loovutamist. Sellega seoses tuleb

arvesse võtta kodus elavate laste parimaid huve ja mõlema abikaasa olukorda; kuid kodu loovutamine võib toimuda õigluse põhimõtet järgides ka muudel põhjustel.

Üürikodu puhul ühineb abikaasa, kellele kodu loovutatakse, kodu loovutamise kohustusega abikaasa nimel sõlmitud üürilepinguga tema asemel või jätkab üksi mõlema abikaasa nimel sõlmitud üürilepingut (tsiviilseadustiku § 1568a lõige 3).

Eluaseme omandi korral kehtib järgmine.

- Kui ainult üks abikaasast, kas üksinda või koos kolmanda isikuga, on endise kodu omanik, võib teine abikaasa nõuda loovutamist ainult erandjuhtudel, eelkõige kui see on vajalik ranga ebaõigluse vältimiseks (vt tsiviilseadustiku § 1568a lõige 2).
- Kui kodu kuulub mõlemale abikaasale ühiselt, kohaldatakse tsiviilseadustiku § 1568a alguses osutatud põhimõtteid.

Mõlemal juhul on nii loovutatud kodule õigust omaval abikaasal kui ka üürilepingu sõlmimise õigust omaval isikul õigus nõuda üürilepingu sõlmimist kohalikele tavadele vastavatel tingimustel.

Tarbevara puhul tuleb eristada abikaasade ühisomandis olevaid ja ainult ühele neist kuuluvaid esemeid. Tsiviilseadustiku § 1568b kohaselt võib abikaasa, kes on ühiselt omandatud tarbevara kasutamisest rohkem sõltuv, nõuda teiselt abikaasalt tarbevara loovutamist ja üleandmist. Nagu ühise kodu puhul (tsiviilseadustiku § 1568a), tuleb arvesse võtta leibkonnas elavate laste parimaid huve ja abikaasade olukorda, mistõttu võivad loovutamine ja üleviimine toimuda ka muudel põhjustel võrdse kohtlemise põhimõtte alusel.

Õiguslikud tagajärjed on järgmised:

- ühises omanduses oleva tarbevara puhul võib abikaasa, kes annab koduse vara omandiõigluse tsiviilseadustiku § 1568b lõike 1 kohaselt üle, nõuda asjakohast hüvitist (tsiviilseadustiku § 1568b lõige 3);
- teisel abikaasal ei ole õigust nõuda ainult ühele abikaasale kuuluvat tarbevara.

3.2.2 Vara juurdekasvu tasaarvestus

Saksa õigluse kohaselt elavad abikaasad abieluvararežiimi järgi, kus kogunenud kasum on ühisomandis, kui nad ei ole abielulepinguga teistmoodi kokku leppinud (tsiviilseadustiku § 1363 lõige 1). Abikaasade vastavad varad ei muutu nende ühisvaraks. Tsiviilseadustiku § 1363 lõike 2 teise lause kohaselt võrdsustatakse abikaasade abielu ajal kogunenud kasum siiski juhul, kui kogunenud kasumi ühisomand lõpeb.

Abielulahutuse korral võrdsustatakse kogunenud kasum tsiviilseadustiku §-de 1373–1390 kohaselt.

„Kogunenud kasum“ tähendab summat, mille võrra abikaasa lõplik vara ületab algse vara (tsiviilseadustiku § 1373).

„Algne vara“ tähendab vara, mis kuulub abikaasale abieluvararežiimi alguses pärast kohustiste mahaarvamist (tsiviilseadustiku § 1374 lõige 1). Tsiviilseadustiku § 1374 lõike 2 kohaselt hõlmab see (pärast kohustiste mahaarvamist) vara, mille abikaasa omandab pärast abieluvararežiimi algust ja abielu kestel surma tõttu või seoses tulevase pärimisõiglusega, annetuse või ettemaksena, niivõrd kui seda asjaolude kohaselt ei saa pidada sissetulekuks („eesõiguslik algne vara“).

„Lõplik vara“ tähendab vara, mis kuulub abikaasale abieluvararežiimi lõppemisel pärast kohustiste mahaarvamist (tsiviilseadustiku § 1375 lõige 1). Lõpliku vara väljaarvutamisel ei võeta arvesse „varade ebaausat vähendamist“. See tähendab, et lõplikku vara suurendatakse summa võrra, mille võrra vara sellise varade ebaausa vähendamise tulemusel vähenes (tsiviilseadustiku § 1375 lõige 2). Lõpliku vara arvutamise asjakohane võrdluskupäev on kupäev, mil abielulahutuse hagi jõuab kohtusse (tsiviilseadustiku § 1384).

Tsiviilseadustiku § 1378 lõike 1 kohaselt – kui ühe abikaasa kogunenud kasum ületab teise abikaasa kogunenud kasumi, kuulub pool ülejäägist teisele abikaasale tasaarvestusnõude alusel, mille eesmärk on kõnealuse rahasumma väljamaksmine.

Erandjuhtudel ja võlausaldaja taotluse alusel võib perekonnaasjade kohus määrata, et individuaalne vara tuleb üle anda tasaarvestusnõude õigust omavale abikaasale (tsiviilseadustiku § 1383). Kuid see on võimalik ainult

juhul, kui:

- see on vajalik, et vältida jämedat ebavõrdsust abikaasa suhtes, kellel on õigus tasaarvestusele, ning
- seda võib isikult, kellelt nõutakse tasaarvestusnõude maksmist, mõistlikult eeldada.

Asjaomase üleantud vara väärtus tasaarvestatakse tasaarvestuse nõudes.

Tsiviilseadustiku §-de 1373–1390 sätted kogunenud kasumi võrdsustamise kohta ei kehti, kui abikaasad on notariaalselt valinud ühe järgmistest abieluvararežiimidest (tsiviilseadustiku § 1410):

- varalahusus (tsiviilseadustiku § 1414),
- ühisvara (tsiviilseadustiku §-d 1415–1518),
- vabatahtlik kogunenud kasumi ühisomandi režiim (tsiviilseadustiku § 1519).

3.2.3 Tagajärjed abikaasade pensioniõigustele

Abikaasade abielu ajal kogunenud pensioniõigused (nt õigus saada hüvitisi kohustulikust pensioniskeemist, riigiteenistujate pensioniskeemist, kutseühingu pakutavast pensioniskeemist, tööandjapensioniskeemist või eraviisilisest vanadus- ja invaliidsuspensioniskeemist) jagatakse abielulahutuse korral pooleks pensioniõiguste võrdsustamise teel. Nii tagatakse, et abielu kestel omandatud õigused jagatakse mõlema abikaasa vahel võrdselt ning et kumbki abikaasa saab sõltumatud pensioniõigused.

3.3 abikaasade alaealiste lastega

3.3.1 Vanema hooldusõigus

Kui vanematel on ühine hooldusõigus, siis see õigus jääb pärast lahutust alles. Välja arvatud juhtudel, kus laps on ohus, ei vaata kohus hooldusõiguse küsimust läbi ega tee selle kohta otsust, kui kumbki vanematest ei taotle perekonnaasjade kohtult hooldusõiguse või osa hooldusõiguse üleandmist ainult endale. Selline taotlus tuleb rahuldada, kui teine vanem on sellega nõus ja vähemalt 14-aastane laps ei ole selle vastu või kui ühise hooldusõiguse tühistamine ja üleandmine taotluse esitanud vanemale on tõenäoliselt lapse parimates huvides (vt tsiviilseadustiku § 1671 lõige 1).

Lapsel on õigus suhelda; mõlemal vanemal on õigus ja kohustus lapsega suhelda (tsiviilseadustiku § 1684 lõige 1). Saksa õigus eeldab üldiselt, et lapse parimates huvides on suhelda mõlema vanemaga. See kehtib olenemata vanema hooldusõiguse määramisest. Tavaliselt määratakse suhtlemiskord pärast lahkuminekut või abielulahutust kohtus ainult juhul, kui üks menetluse pool esitab sellekohase taotluse. Kohus võib siiski määrata suhtluskorra ka ametikohaste volituste alusel, kui see on vajalik lapse heaolu seisukohast.

3.3.2 Ülalpidamiskohustus

Vanematel on kohustus oma lapsi ülal pidada (tsiviilseadustiku § 1601). Lastel on õigus ülalpidamisele, kui nad ei ole ise võimelised ennast ülal pidama (tsiviilseadustiku § 1602). Lapsevanema kohustus maksta elatist sõltub tema maksevõimest (tsiviilseadustiku § 1603). Kuid vanemate ülalpidamiskohustust nende leibkonnas elavate alaealiste või alla 21-aastaste laste suhtes mõistetakse laiemalt, st maksevõime osas on oluline saavutatav sissetulek, mitte ainult kättesaadav sissetulek (tsiviilseadustiku § 1603 lõige 2). Põhimõtteliselt peavad vanemad tasuma oma laste ülalpidamise eest proportsionaalselt nende teenimissuutlikkuse ja rahalise olukorraga. Kuid lapse eest hoolitsev vanem täidab oma ülalpidamiskohustust reeglina lapse hooldamise ja kasvatamisega (tsiviilseadustiku § 1606 lõige 3). Pärast vanemate lahutust on seega reeglina ainult see vanem, kelle leibkonnas laps ei ela, kohustatud maksma rahalist elatist (tsiviilseadustiku § 1612a lõike 1 esimene lause).

Lapse ülalpidamine hõlmab kõiki lapse elatusvahendeid, sealhulgas sobiva hariduse kulud (tsiviilseadustiku § 1610).

3.4 abikaasa ülalpidamise kohustusega?

Abikaasad peavad pärast lahutust ise enda eest hoolitsema (tsiviilseadustiku § 1569). Seega on nad kohustatud tegelema sobiva tasulise tööga (tsiviilseadustiku § 1574 lõige 1). Kui see on vajalik sobiva tasulise töö saamiseks, peavad nad omandama hariduse, läbima täiendõppe või ümberõppe, kui on tõenäoline, et seda õpet on võimalik edukalt lõpetada (tsiviilseadustiku § 1574 lõige 3).

Siiski on lahutatud abikaasadel õigus saada elatist järgmiste asjaolude korral:

- nii kaua ja sellises ulatuses, kui neilt ei saa oodata tasustatava töö tegemist, kuna nad hoolitsevad lapse eest, kelle suhtes neil on ühine hooldusõigus (tsiviilseadustiku § 1570), või haiguse või muu füüsilise või vaimse võimekuse puudumise või nõrkuse tõttu (tsiviilseadustiku § 1572);
- nii kaua ja sellises ulatuses, kui neilt ei saa enam oodata tasustatava töö tegemist nende vanuse tõttu teatud ajahetkel, eelkõige abielulahutuse ajal või abikaasade lapse hooldamise või kasvatamise lõppemisel (tsiviilseadustiku § 1571);
- nii kaua ja sellises ulatuses, kui lahutatud abikaasa omandab haridust, tegeleb täiendõppe või ümberõppega, et korvata oma hariduses abielu tõttu tekkinud lüngad või ebasoodsad tingimused; ta peab alustama hariduse omandamist, täiendõpet või ümberõpet võimalikult kiiresti, et leida sobiv tasustatav töö, mis tagab pikaajalise elatise, ning hariduse omandamist peab olema võimalik edukalt lõpetada (tsiviilseadustiku § 1575);
- nii kaua ja sellises ulatuses, kui nad ei suuda pärast abielulahutust leida sobivat tasustatavat tööd (tsiviilseadustiku § 1573 lõige 1);
- nii kaua ja sellises ulatuses, kui neilt ei ole muudel tõsistel põhjustel võimalik nõuda, et nad asuvad tasustatavale tööle, ja mõlema abikaasa huve arvestades oleks äärmiselt ebamõistlik elatise maksmisest keelduda (tsiviilseadustiku § 1576);
- sellises ulatuses, mil määral sobiva tasustatava töökoha sissetulek ei ole piisav ülalpidamise kulude täies ulatuses katmiseks (tsiviilseadustiku § 1573 lõige 2).

Elatise suurus sõltub abieluaegsetest elutingimustest ja hõlmab ka haiguskindlustuse ja hooldusvajaduse kindlustuse kulusid ning teatavatel tingimustel ka vanaduspensioni ja töövõime vähenemise kindlustuse kulusid (tsiviilseadustiku § 1578). Kui elatist maksuma kohustatud abikaasa ei suuda oma sissetuleku ja majandusliku olukorra tõttu ning oma muid kohustusi silmas pidades võimaldada ülalpidamist elatise saamise õigusega poolele, ohustamata omaenda nõuetekohast ülalpidamist, peab ta võimaldama ülalpidamist ainult sellises ulatuses, kui see on mõistlik, arvestades lahutatud abikaasade vajadusi, teenimisvõimet ja majanduslikku olukorda (tsiviilseadustiku § 1581 esimene lause). Igal juhul tuleb säilitada elatist maksuma kohustatud abikaasa vajadused, mis põhinevad abieluaegsetel elutingimustel.

Elatist võib vähendada ja/või ajaliselt piirata, kui nõutud elatise maksmise jätkamine piiranguteta oleks ebaõiglane (tsiviilseadustiku § 1578b). Tsiviilseadustiku § 1578b kohane vähendamise / ajaliselt piiratud maksmise võimalus laieneb eelkõige tsiviilseadustiku §-dele 1570–1573, mille kohaselt tsiviilseadustiku § 1570 järgi kujutavad lapse kolmanda sünnipäeva järel lapse või vanematega seotud põhjustel hoolduseks elatise maksmise pikendamiseks vajalikud õigluse kaalutlused endast eraldi ajaliselt piiratud korraldust.

Tsiviilseadustiku § 1578b kohaselt tuleb hindamisel arvesse võtta abikaasade lapse huve, kes on usaldatud abikaasa hoole alla, kellel on õigus saada elatist lapse eest hoolitsemise või tema kasvatamise eest. Arvestada tuleb ka seda, millises ulatuses on abielu pärssinud võimalusi end ise ülal pidada. Ebasoodne olukord tekib, kui elatist saama õigustatud abikaasa sissetulek on väiksem, kui see oleks olnud ilma abieluta. Tsiviilseadustiku § 1578b lõike 1 kolmanda lause kohaselt võib selline ebasoodne olukord tuleneda eelkõige laste hooldamisest ning majapidamise korraldamisest ja tasustatavast tööst. Abielust tuleneva ebasoodsa olukorra põhjalikul hindamisel tuleb arvesse võtta kõiki konkreetse juhtumi asjaolusid, sealhulgas abielu kestust.

4 Mida tähendab õigusmõiste „lahuselu” igapäevaelus?

Abikaasad võivad elada soovi korral lahus ilma eriliste formaalsusteta. Tsiviilseadustiku §-d 1361–1361b sisaldavad sätteid, mis käsitlevad eraldi elamise kestust (vt küsimus 6).

5 Millised on lahuselu eeltingimused?

Abikaasad peavad elama eraldi. Abikaasad elavad eraldi, kui neil ei ole ühist leibkonda ja üks neist ei kavatseda silmselt luua, kuna keeldub abielulisest kooselust. Samuti ei eksisteeri enam abielusuhet, kui abikaasad elavad eraldi perekonna ühises eluasemes (tsiviilseadustiku § 1567 lõige 1).

6 Millised on lahuselu õiguslikud tagajärjed?

Kui abikaasad elavad eraldi või kui üks neist kavatses seda teha, võib üks abikaasa nõuda, et teine abikaasa annaks perekonna eluaseme või osa sellest tema ainukasutusse, tingimusel et see on vajalik ebamõistliku raskuse vältimiseks (tsiviilseadustiku § 1361b). Kui kõnealuse nõude saanud abikaasa tekitab teisele abikaasale ebaseaduslikult ja tahtlikult füüsilist kahju, tervisekahjustusi või vabaduse kaotuse või ähvardab ebaseaduslikult sellise kahju või kaotusega või ähvardab teise abikaasa elu, antakse ühine elukoht üldjuhul ainukasutusse.

Tarbevara jaotamine võib olla reguleeritud ka siis, kui abikaasad elavad eraldi (tsiviilseadustiku § 1361a). Kumbki abikaasa võib nõuda teiselt abikaasalt talle kuuluva tarbevara üleandmist. Siiski peavad nad lubama teisel abikaasal seda kasutada, kui teine abikaasa vajab seda oma uue eraldi majapidamise ülalpidamiseks ja see üleandmine on konkreetsetes asjaoludes õiglane (nt pesumasina üleandmine abikaasale, kelle juures lapsed elavad). Abikaasade ühisomanduses olev tarbevara jagatakse nende vahel õigluse põhimõtte alusel. Kui abikaasad ei ole teisiti kokku leppinud, ei mõjuta see siiski tarbevara omandiõigust.

Lisaks võib eraldi elavatest abikaasadest üks nõuda teiselt abikaasalt elatist, mis vastab abikaasade elatustasemele, sissetulekutele ja varanduslikule olukorrale vastavalt tsiviilseadustiku §-le 1361. Elatise maksmise aluseks lahuselu ajal on abieluline solidaarsus ning see aitab tagada, et abikaasad ei kannata lahuselu tagajärjel puudust. Lisaks annab see abikaasadele võimaluse abielusuhtesse tagasi pöörduda ning seda sõltumata majanduslikest piirangutest. Seega on abikaasad siiski võrdlemisi suurel määral üksteise eest vastutavad, mistõttu on majandusliku sõltumatuse ja elatise teenimise kohustusele kehtestatud üksnes piiratud nõuded. Lahus elaval abikaasal on õigus saada elatist, kui selle isiku vajadusi ei ole võimalik katta tema sissetulekust ja varast.

7 Mida tähendab mõiste „abielu kehtetuks tunnistamine“ igapäevaelus?

Saksa abieluõiguses ei ole sellist asja nagu „kehtetuks tunnistamine“.

Tsiviilseadustiku § 1303 teise lause kohaselt ei saa abielu siiski sõlmida isikuga, kes ei ole veel saanud 16-aastaseks. Sellisel juhul võib perekonnaasjade kohus abielu kehtetuks tunnistada.

Abielu võib kehtetuks tunnistada ka kohtuotsusega avalduse alusel (tsiviilseadustiku § 1313 jj).

Praktikas on abielu tühistamise või abielu kehtetuks tunnistamise menetlused haruldased.

8 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise eeltingimused?

Abielu kehtetuks tunnistamise aluseks on õigusvastasus või tahteavalduse puudumine. Ammendav nimekiri on esitatud tsiviilseadustiku §-s 1314.

9 Millised on abielu kehtetuks tunnistamise õiguslikud tagajärjed?

Abielu lõpetatakse, kui asjaomane otsus muutub lõplikuks ja siduvaks (tsiviilseadustiku § 1313 teine lause). Abielu kehtetuks tunnistamise tagajärjed on ainult osaliselt määratud abielulahutust käsitlevate sätetega (tsiviilseadustiku §-s 1318 osutatud juhtudel).

10 Kas abielulahutusega seotud küsimusi on võimalik lahendada kohtuväliselt?

Lahutuse korral on vanematel õigus saada noorsooametist (*Jugendamt*) nõu laste ja noorte hoolekandeteenistuste kohta. Nõuande eesmärk on aidata lahus elavatel või lahutatud vanematel luua tingimused oma vanemliku vastutuse täitmiseks viisil, mis on laste või noorte parimates huvides. Vanemaid toetatakse üksmeelse vanemliku hoolitsuse pakkumise plaani väljatöötamisel, kaasates vajaduse korral puudutatud lapsed või noored. Kõikide nõustamiskeskuste andmebaas asub aadressil <https://www.dajeb.de/>. Samuti on võimalik konflikt lahendada ja jõuda kokkuleppele perelepituse teel. Rohkem teavet perelepituse kohta saab aadressilt <https://www.bafm-mediation.de/>.

11 Kuhu tuleb esitada abielu lahutamise, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise avaldus? Millised on avalduse vorminõuded ja millised dokumendid tuleb lisada?

Saksa õiguse kohaselt on võimalik ainult abielu lahutamine (lahutus), abielu kehtetuks tunnistamine või abielu olemasolu või puudumise kindlaksmääramine poolte vahel (perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*) § 121).

Abieluga seotud asjades tuleb taotlus üldjuhul esitada kohaliku kohtu perekonnaõiguse osakonnale (perekonnaasjade kohus) (kohtute seaduse (*Gerichtsverfassungsgesetz*) § 23b, perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse § 111 lõige 1 ja § 121). Geograafiline kohtualluvus põhineb kõnealuse seaduse §-l 122. Abikaasade esindamine advokaadi poolt on kohustuslik (perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse § 114).

12 Kas menetluskulude katteks on võimalik saada menetlusabi?

Isik, kelle isiklik ja majanduslik olukord on selline, et ta ei suuda tasuda menetlusega seotud kulusid, või kes suudab tasuda neist vaid osa või suudab need kulud katta vaid osamaksetena, võib taotleda perekonnakohtus toimuva menetluse jaoks menetlusabi. Menetlusabi antakse, kui on piisav alus eeldada, et kavatsatud hagi esitamine või õiguste kaitsmine kohtus on edukas ega näi kuritahtlik. Nii tagatakse, et rahaliselt vähem kindlustatud isikutel on samuti võimalus pöörduda kohtusse. Olenevalt kättesaadavast sissetulekust või varadest makstakse menetlusabi kaudu poole panus kohtukuludesse täies ulatuses või osaliselt. Abi katab ka advokaadi poolt esindamisega seotud kulud, kui kohus määrab advokaadi. Rohkem teavet saab voldikust tasuta õigusabi ja nõustamise kohta „Beratungshilfe und Prozesskostenhilfe“ föderaalse justiitsministeeriumi veebilehel <https://www.bmj.de/>.

13 Kas abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse saab edasi kaevata?

Abielulahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse peale võib esitada edasikaebuse vastavalt perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse §-le 58 jj. Kaebuse üle otsustab liidumaa kõrgeim üldkohus (*Oberlandesgericht*). Esindamine advokaadi poolt on kohustuslik.

14 Milline on abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise õigusliku tunnustuse taotlemise kord selles liikmesriigis, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus?

Järgnev kehtib enne 1. augustit 2022 algatatud kohtumenetluste otsuste kohta.

Sellist otsust (välja arvatud Taanis tehtud otsused) tunnustatakse Saksamaal automaatselt vastavalt nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrusele (EÜ) nr 2201/2003 (Brüsseli IIa määrus), st ilma tunnustamismenetluseta. Brüsseli IIa määrusega nõutakse üldjuhul, et abielulahutuse, lahuselu, abielu tühistamise või kehtetuks tunnistamise menetlus oleks algatatud pärast 1. märtsi 2001 (erandid on sätestatud Brüsseli IIa määruse artiklis 64). Veelgi vanematele juhtumitele kohaldatakse peamiselt Brüsseli IIa määruse eelkäijat, st Brüsseli II määrust.

Taanis tehtud otsuste puhul on siiski tavaliselt vaja eraldi tunnustamismenetlust perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse § 107 kohaselt.

Järgnev kehtib 1. augustil 2022 või hiljem algatatud kohtumenetluste otsuste kohta.

Sellist otsust (välja arvatud Taanis tehtud otsused) tunnustatakse Saksamaal automaatselt vastavalt nõukogu 25. juuni 2019. aasta määrusele (EÜ) nr 2019/1111 (Brüsseli IIb määrus), st ilma eraldi tunnustamismenetluseta.

Tuleb märkida, et Brüsseli IIb määruse kohaselt tunnustatakse automaatselt ka 1. augustil 2022 või pärast seda vormikohaselt koostatud või registreeritud autentseid dokumente ja registreeritud kokkuleppeid, mis käsitlevad abielulahutust ja lahuselu ning mis on õiguslikult siduvad algses liikmesriigis.

15 Millisesse kohtusse peaksin pöörduma, kui soovin vaidlustada abielulahutuse, lahuselu või abielu kehtetuks tunnistamise otsuse tunnustamist, kui otsuse on teinud mõne teise liikmesriigi kohus? Milline on menetluse kord eespool nimetatud juhtudel?

Järgnev kehtib enne 1. augustit 2022 algatatud kohtumenetluste otsuste kohta.

Kui kohaldatakse nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrust (EÜ) nr 2201/2003, on sellise otsuse mittetunnustamise taotluse läbivaatamiseks pädev kohus üldjuhul kohalik kohus (perekonnaasjade kohus), mis kuulub selle piirkonna kõrgema piirkondliku kohtu territoriaalse kohtualluvuse alla, kus:

- kostja alaliselt elab, või
- kui sellist kohtualluvust ei kohaldata, siis kelle tööpiirkonnas on tekkinud huvi või vajadus hoolitsemise järele;
- või muudel juhtudel Pankow' perekonnaasjade kohus.

Erandiks on Alam-Saksi liidumaa, kus ülalnimetatud kriteeriumidel põhinev pädevus on kõigi kolme liidumaa kõrgeima üldkohtu piirkondade osas koondunud Celle esimese astme kohtu kätte.

Kohaldatakse rahvusvahelise perekonnaõiguse menetluse seaduse 31. juuli 2022. aasta versiooni sätete menetlusnõudeid koos perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku sätetega.

Tuleb märkida, et sama menetlus kehtib üldjuhul ka vormikohaselt koostatud või registreeritud autentse dokumendi mittetunnustamise taotluste või registreeritud kokkuleppe mittetunnustamise taotluste puhul abielulahutuse ja lahuselu küsimustes.

Järgnev kehtib 1. augustil 2022 või hiljem algatatud kohtumenetluste otsuste kohta.

Kui kohaldatakse nõukogu 25. juuni 2019. aasta määrust (EÜ) nr 2019/1111, on sellise otsuse mittetunnustamise taotluse läbivaatamiseks pädev kohus üldjuhul kohalik kohus (perekonnaasjade kohus), mis kuulub selle piirkonna kõrgema piirkondliku kohtu territoriaalse kohtualluvuse alla, kus:

- kostja tavaliselt elab ajal, kui menetlus algatatakse, või
- kui sellist kohtualluvust ei kohaldata, on teadaolevalt hoolduse määramiseks ilmselge huvi või vajadus,
- või muudel juhtudel Pankowi perekonnaasjade kohus.

Erandiks on Alam-Saksi liidumaa, kus ülalnimetatud kriteeriumidel põhinev pädevus on kõigi kolme liidumaa kõrgeima üldkohtu piirkondade osas koondunud Celle esimese astme kohtu kätte.

Kohaldatakse rahvusvahelise perekonnaõiguse menetluse seaduse sätete menetlusnõudeid koos perekonnaasjade ja hagita asjade menetlemise seaduse ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku sätetega.

16 Millise riigi õigust lahutusmenetluses kohaldatakse, kui abikaasad ei ela selles liikmesriigis või on eri riikide kodanikud?

Saksamaal ja nüüd ka 16 muus Euroopa Liidu liikmesriigis rakendatakse abielulahutuste suhtes kohaldatava õiguse puhul seaduste vastuolu korral nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrust (EÜ) nr 1259/2010 tõhustatud koostöö rakendamise kohta abielulahutuse ja lahuselu suhtes kohaldatava õiguse valdkonnas (Rooma III määrus). Rooma III määruse alusel määratud õigust kohaldatakse sõltumata sellest, kas tegemist on osaleva liikmesriigi õigusega või mitte.

See veebileht on osa veebisaidist 'Your Europe'.

Ootame teie [tagasisidet](#) esitatud teabe kasulikkuse kohta.

■ Viimati uuendatud: 26/01/2026

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.